

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

SANCAKLI / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no. 1385/07)

KARAR

STRAZBURG

15 Mayıs 2018

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde öngörülen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2018. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Sancaklı /Türkiye davasında,*Başkan,*

Paul Lemmens,

Yargıçlar

Ledi Bianku,

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Valeriu Griţco,

Jon Fridrik Kjølbro,

Stéphanie Mourou-Vikström,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 3 Nisan 2018 tarihinde yapılan kapalı müzakerelerin ardından aynı tarihte aşağıdaki kararı vermiştir.

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan davanın temelinde bir Türk vatandaşı olan Rıfat Sancaklı'nın ("başvuran") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ("AİHM" veya "Mahkeme"), İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, 29 Aralık 2006 tarihinde yapmış olduğu (1385/07 no'lu) başvuru bulunmaktadır.

2. Başvuran, İstanbul Barosuna bağlı Avukat İ. Mendeşoğlu tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuran, hakkındaki ceza yargılamaları esnasında yerel mahkemelerin duruşma gerçekleştirilmemesi nedeniyle adil yargılanma

hakkının ihlal edildiğini ve bunun sonucunda idari para cezası ödemek zorunda bırakıldığını iddia etmektedir.

4. Başvuru, 14 Ekim 2009 tarihinde Mahkeme'ye tebliğ edilmiştir.

OLAYLAR VE OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

5. Başvuran 1955 doğumlu olup, İstanbul'da ikamet etmektedir.

6. Büyükçekmece Sulh Ceza Mahkemesi, 2 Ekim 2004 tarihinde Jandarmanın belirli bir bölgedeki kamuya açık alanları ve şüpheli kişileri aramasına yetki veren bir arama emri çıkarmıştır.

7. Aynı gün gece yarısı, Jandarma, başvuranın malik olduğu Sancak Hotel'de arama düzenlemiştir. Aramanın ardından düzenlenen raporda M.Ş. adlı şahsın, sivil kıyafetlerle otelin önünde durmakta olan görevlilere yaklaştığı ve otelde bir kadınla birlikte olduğunu söylediği belirtilmiştir. Bunun ardından M.Ş. adlı şahsın kadın ticareti yaptığı tespit edilmiştir. Hem M.Ş. hem de oteldeki kadın Jandarma Komutanlığı'na götürülmüştür.

8. Aramadan birkaç saat sonra hazırlanan ve otel müdürü tarafından imzalanan arama tutanağında, yabancı uyruklu beş kadının erkeklerle birlikte otelde kaldığı belirlenmiş ve bu kişiler Jandarma karargâhına götürülmüştür.

9. Jandarma görevlileri 3 Ekim 2004 tarihinde, erkekleri şüpheli sıfatıyla ve beş kadını da mağdur sıfatıyla sorgulamıştır. Sorgulananların hepsi fuhuş amacıyla otelde kalmakta olduklarını teyit etmiştir. Kadınlardan bazılarına, kadın ticareti yapan kişilerle Sancak Hotel yönetimi arasında herhangi bir suç ortaklığının olduğuna dair bilgilerinin olup olmadığı sorulmuş ve kadınlar da buna olumsuz cevap vermiştir.

10. Başvuran, aynı gün, fuhuş için yer temin ettiği şüphesiyle Jandarma görevlileri tarafından yakalanmış ve gözaltına alınmıştır.

11. Başvuran 4 Ekim 2004 tarihinde Jandarmaya ifade vermiş, fuhuş için yer temin ettiğine yönelik suçlamayı reddetmiş, otelinde kadın tacirlerine müsadde etmediğini ve M.Ş. adlı şahsı daha önce görmediğini ifade etmiştir.

12. Aynı gün içerisinde Jandarma tarafından sorgulanan otel müdürü, kadın tacirlerinin oteli kullanmamaları konusunda kendisinin ve başvuranın oldukça katı olduğunu dile getirmiştir.

13. Büyükçekmece Cumhuriyet Savcısı 30 Mayıs 2005 tarihinde başvuran ve diğer üç şahıs hakkında iddianame hazırlamış, başvuranı ve diğerlerini otellerinde fuhuşa ortam sağladıkları sebebiyle, söz konusu zamanda geçerli olan 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 526 § 1 maddesi kapsamında yer alan, yetkili makamın verdiği buyruğu dinlememe suçunu işlemekle itham etmiştir.

14. 1 Haziran 2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu ve 5271 sayılı yeni Ceza Muhakemesi Kanunu yürürlüğe girmiştir.

15. Büyükçekmece Sulh Ceza Mahkemesi davayı duruşma gerçekleştirilmeden incelemiş, sanığın otellerinde fuhuşa ortam sağladığını tespit etmiş, yetkili bir makam tarafından verilen buyruğu dinlemediği sebebiyle başvuranı suçlu bulmuş ve buna göre cezalandırılması gerektiğini belirtmiştir. Buna müteakip, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesi uyarınca, başvurana 100 Türk lirası (TRY)¹ idari para cezası vermiştir.

16. Başvuran bu karara itiraz etmiş ve mahkemenin kendisini cezalandırırken bizzat dinlemediğinden ve yalnızca daha önce polise verdiği ifadeleri esas aldığından dolayı savunma haklarının sınırlandırıldığını ifade etmiştir. Başvuran, müşterileri oteline kabul ederken ilgili yönetmeliğe

---

1. Bu miktar söz konusu zamanda 62 avroya tekabül etmektedir.

uygun olarak davrandığını, yabancı uyruklu kişilere konaklama sağlamayı reddetmesinin ve bu kişilerin otelinde kalmasının sebebini sorgulamasının beklenemeyeceğini savunmuştur.

17. Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi, başvuruyu dava dosyası üzerinden inceledikten sonra 3 Şubat 2006 tarihinde Sulh Ceza Mahkemesinin kararını onamıştır. Bu karar nihaidir.

18. 24 Mayıs 2006 tarihinde başvurana bir müzekkere gönderilmiştir. Zarfta başvuranın 10 Haziran 2006 tarihinde gerçekleşecek olan davasıyla ilgili duruşmaya davet edildiği kaydedilmiştir. Zarfta müzekkere başvurana tebliğ edildiğini teyit eden herhangi bir unsur yer almamıştır.

19. Başvuranın avukatı, 11 Temmuz 2006 tarihinde, Büyükçekmece Sulh Ceza Mahkemesi Yazı İşleri Müdürlüğünde nihai kararın bir nüshasının kendisine tebliğ edildiğini belirtmiştir. Bu iddiasını desteklemek için Ağır Ceza Mahkemesinin verdiği kararın bir nüshasını ibraz etmiştir. İbraz edilen belgede başvuranın bürosunda çalışan başka bir avukat tarafından söz konusu tarihte başvuranın avukatının nüshayı elden teslim aldığı belirtilmiştir. Bu belge daha sonra yerel mahkemenin yazı işleri müdürlüğü tarafından aslına uygun nüsha olarak damgalanmış ve tasdik edilmiştir.

20. Cumhuriyet savcısı, mevcut başvurunun tebliğinden sonra 21 Aralık 2009 tarihinde, dava konusu olayları özetlediği bir inceleme raporu oluşturmuştur. Raporunda nihai kararın 26 Mayıs 2006 tarihinde başvurana tebliğ edildiği sonucuna varmıştır.

21. 2 Ocak 2014 tarihinde, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 54 § 2 maddesi uyarınca, başvurandan ve Hükümet'ten en geç 16 Ocak 2014 tarihine kadar nihai kararın tebliğ tarihini belirten bir belgeyi ibraz etmeleri talep edilmiştir. Taraflar bu talebi yerine getirmemiştir.

22. 3 Kasım 2017 tarihinde Hükümet'ten bir kez daha, altı aylık süre sınırının başlangıcına ilişkin belgeleri, özellikle de Büyükçekmece Sulh Ceza Mahkemesi tarafından gönderilen 24 Mayıs 2006 tarihli zarfın

içeriğini, ve Cumhuriyet savcısının, nihai kararın başvurana 26 Mayıs 2006 tarihinde tebliğ edildiğine yönelik iddiasını destekleyen belgeyi sunması talep edilmiştir. 30 Kasım 2017 tarihinde Hükümet, talep edilen belgeleri temin edemedikleri yönünde Mahkeme'yi bilgilendirmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

23. Yetkili makamların tarafından verilen emirlerin dinlenmemesi hususunu düzenleyen 765 sayılı mülga Ceza Kanunu'nun 526 § 1 maddesi aşağıdaki gibidir:

Yetkili makamlar tarafından adli işlemler dolayısıyla ya da kamu güvenliği ve kamu düzeni veya genel sağlığın korunması düşüncesiyle kanun ve nizamlara aykırı olmayarak verilen bir buyruğu dinlemeyen veya bu yolda alınmış bir önleme uymayan kimse, eylem ayrı bir suç oluşturmadığı takdirde, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve ... para cezasıyla cezalandırılır.

24. 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

24. Madde

“Kovuşurma konusu fiilin kabahat oluşturduğunun anlaşılması halinde mahkeme tarafından idari yaptırım kararı verilir.”

29. Madde

“1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin verdiği karara karşı, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun hükümleri uyarınca, en yakın ağır ceza mahkemesine itiraz edilebilir. Bu itiraz, kararın tebliği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde yapılır.

2. Ağır ceza mahkemesi itirazı dosya üzerinden inceler (duruşma gerçekleştirmez);

...

4. Ağır ceza mahkemesinin verdiği karar taraflara tebliğ edilir...”

32. Madde

“1. Yetkili makamlar tarafından adli işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket eden kişiye 100 Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu cezaya emri veren makam tarafından karar verilir.

...

3. (Mülga) Türk Ceza Kanunu'nun (no. 765) 526. maddesine diğer kanunlarda yapılan yollamalar, bu maddeye yapılmış sayılır.”

25. 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

Madde 270

“İtirazı inceleyecek merci, yazı ile cevap verebilmesi için itirazı, Cumhuriyet savcısı ve karşı tarafa bildirebilir. Mercii, konuyla ilgili inceleme ve araştırma yapabileceği gibi...”

Madde 271

“1. Kanunda yazılı olan hâller saklı kalmak üzere, itiraz hakkında duruşma yapılmaksızın karar verilir. Ancak, gerekli görüldüğünde Cumhuriyet savcısı ve sonra müdafii veya vekil dinlenir.

...

4. Merciiin, itiraz üzerine verdiği kararları kesindir...”

26. 5352 sayılı Adil Sicil Kanunu'nun 5. maddesi uyarınca, idari para cezasına ilişkin kararlar, bir mahkeme tarafından verilmiş olsalar dahi, adli sicile kaydedilmez.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

SÖZLEŞME’NİN 6 § 1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

27. Başvuran, yerel mahkemenin sözlü duruşma gerçekleştirmemesi ve kendini dinlemeden idari para cezası vermesi nedeniyle, yargılamaların adil olmamasından şikâyetçi olmuştur. Başvuranın dayandığı Sözleşme’nin 6 § 1 maddesinin ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

“1. “Herkes davasının, (...) cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, (...) yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, (...) kamuya açık olarak görülmesini isteme hakkına sahiptir.”...”

A. Kabul edilebilirlik hakkında

1. Sözleşme’nin 6. Maddesinin Uygulanması

28. Hükümet, başvurana idari para cezası verilmesinin, başvurana cezai alanda yöneltilen bir suçlamanın belirlenmesi anlamına gelmediğini ileri sürmüştür. Bu bağlamda, idari para cezasının caydırıcı bir tedbir olarak kabul edilebileceği halde cezai bir yaptırım olarak sınıflandırılmayacağını dile getirmiştir.

29. Mahkeme, söz konusu Maddenin özerk anlamında ek vergi işlemlerinin “cezai” olup olmadığını *Jussila /Finlandiya* [BD], no. 73053/01, AİHM 2006-XIV) kararında incelediğini ve bu amaçla, “suç isnadı” olup olmadığının belirlenmesinde dikkate alınması gereken, “Engel Kriterleri” olarak bilinen (bk. *Engel ve Diğerleri /Hollanda*, 8 Haziran 1976, § 82, A Serisi, no. 22), üç kriter dayandırmıştır. Birinci kriter, söz konusu suçun ulusal yasaya göre yasal olarak sınıflandırılması; ikincisi bizzat suçun mahiyeti, üçüncüsü ise ilgili kişinin maruz kalma olasılığının olduğu cezanın şiddet derecesidir. İkinci ve üçüncü kriter birbirlerinin

alternatifi olup birbirleriyle birlikte kullanılma zorunluluklar yoktur. Ancak bu durum, her bir kriterin kendi başına incelemesi yapılarak suç isnadının var olup olmadığı hakkında açık bir sonuca ulaşmanın mümkün olmadığı hallerde, söz konusu iki kriterin birlikte kullanıldığı durumları da kapsar (bk. *Sergey Zolotukhin /Rusya* [BD], no. 14939/03, § 53, ECHR 2009, ve *Steininger /Avusturya*, no. 21539/07, § 34, 17 Nisan 2012).

30. Birinci kriterle ilgili olarak, başvuru konusu para cezasının Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesinin kapsamı altında idari olduğu açıktır. Ancak, bu husus belirleyici değildir. İkinci kriterle ilgili olarak ise Mahkeme, söz konusu suçun, yani, yetkili makamın verdiği buyruğu dinlememenin, kabahat ve suç niteliğinde olduğunu belirtir. Bu bağlamda Mahkeme, başvuranın fuhuşa ortam sağlamasından dolayı bu suçu işlemekle suçlandığına, bu suçun kendi başına ayrı bir cezai suç oluşturan bir eylem olmadığına ve bu suçun, başvuran aleyhindeki yargılamalar esnasında yürürlüğe giren 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu uyarınca, tek bir suç olarak değerlendirildiğine işaret eder. Üçüncü kriter ile ilgili olarak ise Mahkeme, verilen idari para cezasının cüzi bir miktar olmasına rağmen, Büyükçekmece Sulh Ceza Mahkemesinin kararında da açık bir şekilde belirttiği üzere, cezalandırma mahiyetinde olduğunu gözlemlemektedir. Bu itibarla, para cezasının amacının başvuranın neden olduğu zararların tazmini olmadığını; başvuruyu tekrar söz konusu suçu işlemekten caydıracak bir önlem olduğunu belirtmektedir. Yukarıda belirtilenlerin ışığında Mahkeme, Sözleşme'nin 6. maddesinin cezai suç başlığının uygulanabilir olduğu kanaatindedir.

31. Sonuç olarak Mahkeme, Hükümet'in, Sözleşme'nin 6. maddesinin başvuranın şikâyetine yönelik olarak *konu bakımından bağdaşmaz* olduğu yönündeki itirazının reddedilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

2. İç hukuk yollarının tüketilmesi

32. Hükümet, maruz kaldığını iddia ettiği zarara ilişkin olarak hukuk veya idari mahkemelerde tazminat davası açmamış olması sebebiyle başvuranın iç hukuk yollarını tüketmediğini ileri sürmüştür.

33. Mahkeme, başvuranın şikâyetinin, sonucunda idari para cezasına çarptırıldığı yerel yargılamaların adilliğiyle ilgili olduğunu gözlemlemektedir. Hem Kabahatler Kanunu hem de Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre, başvuranın şikâyetlerinin incelenmesi için kullanabileceği tek etkili hukuk yolu, somut davada yaptığı gibi, en yakın Ağır Ceza Mahkemesi'ne itirazda bulunmaktır. Dolayısıyla, Mahkeme, Hükümet'in başvuranın iç hukuk yollarını tüketmediğine ilişkin savını reddetmektedir.

3. Altı ay süre kuralına uyulması hakkında

34. Hükümet, başvuranın altı aylık süre kuralına uymadığını iddia etmiştir. Bu bağlamda, somut davadaki nihai kararın 3 Şubat 2006 tarihinde Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilmiş olmasına rağmen, başvuranın 29 Aralık 2006 tarihinde Mahkeme'ye başvurduğunu belirtmiştir.

35. Mahkeme, nihai mahkeme kararının yazılı bir suretinin başvurana otomatik olarak tebliğ edilmesinin öngörüldüğü durumlarda, altı aylık sürenin yazılı kararın tebliğ edildiği tarihten itibaren başlatılması suretiyle, Sözleşme'nin 35 § 1 maddesinin hedef ve amacına en iyi şekilde hizmet edileceği yönündeki uygulamasını hatırlatmaktadır. Hükümet, ibraz ettiği görüşlerde bu tarihe yönelik açıklamada bulunmamıştır. Mahkeme, buna karşın, Hükümet'in görüşlerine ek olarak gönderdiği iki belgede belirtilen tebliğ tarihlerinin birbirinden farklı olduğunu gözlemlemektedir (bk. yukarıda anılan §§ 18-20). İlk belge, üzerinde 24 Mayıs 2016 tarihine ait posta damgası bulunduran zarfın bir nüshası olup, gerçekten başvurana tebliğ edilip edilmediği teyit edilmemiştir. İkincisi ise mevcut başvurunun

tebliğ edilmesinin ardından Cumhuriyet savcısı tarafından hazırlanan ve herhangi destekleyici bir belgeye atıfta bulunmaksızın başvuranın 26 Mayıs 2006 tarihinde nihai karar hakkında bilgilendirildiğini beyan eden belgedir.

36. Bununla birlikte başvuran, ancak 11 Temmuz 2006 tarihinde avukatının Büyükçekmece Sulh Ceza Mahkemesi'nin Yazı İşleri Müdürlüğüne gitmesiyle nihai kararı öğrendiğini iddia etmiştir. Bu iddiasını desteklemek için bir notla birlikte ilgili mahkemenin yazı işleri müdürlüğü tarafından aslına uygun olarak damgalanmış ve tasdik edilmiş olan nüshasını sunmuş ve kararın söz konusu tarihte avukatına tebliğ edildiğini ifade etmiştir.

37. Tarafların birbirleriyle çelişen ibrazları sonucunda Mahkeme, sırasıyla 2014 ve 2017 tarihli mektuplarıyla, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 54 § 2 maddesi uyarınca, taraflardan nihai kararın tebliğ tarihini belirten belgeleri sunmalarını talep etmiştir. Özellikle Hükümet'ten, daha önce ibraz ettiği bilgiyi destekleyecek türden belgeleri ibraz etmelerini talep etmiştir. Hükümet, talep edilen belgeleri temin edemedikleri yönünde Mahkeme'yi bilgilendirmiştir.

38. Yukarıda anılanların ışığında Mahkeme, ibraz ettiği resmen kabul görmüş belgeyle de desteklendiği üzere başvuranın 11 Haziran 2006 tarihinde nihai kararı öğrendiğine ve altı aylık süre sınırının bu tarihten itibaren başladığına karar vermiştir. Bu bağlamda Mahkeme, Hükümet'in ne söz konusu belgenin gerçek olup olmadığına yönelik bir itirazda bulunduğu ne de kararın başvurana tebliğ edildiğini iddia ettiğine dikkat çekmektedir.

39. Sonuç olarak, Mahkeme, Hükümet'in itirazını bu başlık altında da reddetmiştir.

4. Sonuç

40. Mahkeme, başvurunun Sözleşme'nin 35 § 3 (a) maddesinin anlamı dâhilinde açıkça dayanaktan yoksun olmadığı kanısındadır. Ayrıca kabul

edilemezliğe ilişkin başka herhangi bir gerekçenin de bulunmadığı kanaatindedir. Dolayısıyla, şikâyetin kabul edilebilir olarak beyan edilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

B. Esas hakkında

1. A. Tarafların beyanları

41. Başvuran, yerel mahkemenin yargılamalar esnasında duruşma gerçekleştirmemesi sonucunda adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden şikâyetçi olmuştur. Söz konusu suçun, yani fuhuşa ortam sağlamanın, menfur bir suç olduğundan dolayı cüzi bir miktarda para cezası verilmesine rağmen bu cezanın itibarını önemli ölçüde zedelediğini ifade etmiştir. Ayrıca, bu mahiyetteki cezaların adli sicile kaydedildiğini ve kişisel ve iş yaşamı üzerinde olumsuz bir etkisi olacağını ileri sürmüştür.

42. Hükümet, söz konusu suç şayet 1 Haziran 2005 tarihinden sonra, yani Kabahatler Kanunu'nun ve Ceza Muhakemesi Kanunu'nun yürürlüğe girmesinin ardından işlenmiş olsaydı, cezanın, doğrudan ilgili resmi makamı tarafından, herhangi bir dava görülmeksizin verileceğini ifade etmiştir. Yerel mahkemenin başvuranın lehinde olacak yeni hükümleri de göz önünde bulundurarak hapis cezasına çevrilemeyen ve adli sicil kaydına yazılmayan bir idari para cezası verdiğini belirtmiştir. Bu nedenle, yargılamaların sonucunun başvuran için önemli sayılmayacağını iddia etmiştir. Ayrıca, somut davada, ilgili yasanın açık olduğunu ve gerçekleri tartışmasız bir şekilde ifade ettiğini bu nedenle de yargısal takdir yetkisine çok az yer bırakıldığını dile getirmiştir. Dava dosyasında başvuranın maliki olduğu otelin fuhuş amacıyla kullanıldığını ispatlayan birçok tanığın verdiği ifade ve bir de resmi rapor bulunmaktadır. Buna ek olarak, başvuran ön soruşturma safhasında makamlarca dinlenmiş ve yargılamalar sırasında yazılı savlarını mahkemeye sunma imkânı bulmuştur. Hükümet, sözlü duruşma yapılmaksızın idari para cezası verilmesinin, özellikle adaletin

tecelli etmesinde yeterlik ve yerindelik şartlarını dikkate alarak, Sözleşme'nin 6. maddesinin ihlal etmediği kanaatindedir.

2. Mahkemenin değerlendirmesi

43. Kamuya açık yapılan sözlü bir duruşma, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinde vurgulanan temel bir ilkeyi teşkil etmektedir. Bu ilke; genellikle, Sözleşme'nin 6. maddesinin gereksinimlerini tam olarak karşılayan bir mahkemenin ilk safhada bulunmasının gerekli olduğu ve başvuranın, davasının “görülme” hakkıyla birlikte, diğerlerinin yanı sıra; kendini savunmak için delil sunabilme, aleyhindeki delilleri dinleyebilme ve tanıkları sorgulama ve çapraz sorgulama imkânına sahip olduğu ceza hukukunda özellikle önemlidir (bk. *Jussila*, yukarıda anılan, § 40).

44. Bununla beraber, duruşma gerçekleştirme yükümlülüğü mutlak değildir. Yukarıda anılan *Jussila* davasında Mahkeme, “suç isnadı” kavramının, ceza hukukun geleneksel kategorilere dahil edilemeyecek davaları da (idari cezaları, gümrük kanunu ve ek vergi gibi) kapsayacak şekilde genişletilmesinin ışığında, açıkça birbirinden farklı ağırlıklara sahip olan “suç isnadı” durumlarının olduğunu tespit etmiştir. Adil bir duruşmanın gerekliliği ceza hukukunun temeliyle ilgili hususlarda oldukça sıkı olmasına rağmen ceza hukuku için geçerli olan 6. madde hükümlerince sağlanan güvenceler, bu başlığın altında incelenecek ve önemli ölçüde damgalayıcı olmayan diğer dava kategorileri için de aynı sertlikte uygulanmak zorunda değildir. Dolayısıyla Mahkeme, cezai kapsamdaki bütün davalarda sözlü duruşma yapılmasının gerekli olmadığını kabul etmiştir (bk. *Jussila*, yukarıda anılan, § 43).

45. Hukuk davalarındaki yaklaşımına paralel olarak Mahkeme, sözlü duruşma yapılmadan davanın görülmesini meşru kılacak koşulların temelde yetkili mahkeme tarafından görülecek hususların yapısına ve özellikle bu hususların olaylara ve hukuki değerlendirmeye ilişkin olan ve dava dosyası yardımıyla çözümlenemeyecek soruları ortaya çıkarıp çıkarmayacağına

bağlı olduğu görüşündedir. Güvenilirliğe ilişkin bir hususun ya da delillerin sözlü bir şekilde sunulmasını ya da tanıkların çapraz sorguya çektilmesini gerektiren ihtilafli bir hususun olmadığı durumlarda ve sanığa aleyhinde sunulan delillere itiraz etmek üzere yazılı görüşlerini sunması için yeterli bir fırsatın sunulduğu durumlarda sözlü bir duruşmaya gerek duyulmayabilir (bk., *Jussila*, yukarıda, §§ 41-42 ve 47-48). Bu bağlamda yerel makamların verimliliğe ve ekonomiye ilişkin talepleri göz önünde bulundurmaları hukuka uygundur (bk., *Jussila*, yukarıda, § 42)..

46. Ayrıca, Mahkeme, belirli bir davaya özgü koşullar sebebiyle duruşma gerçekleştirilmesine gerek olmadığını kabul ederken, daha önce, söz konusu cüzî miktarı ve suçun önemsiz niteliğini dikkate almıştır (*Jussila*, yukarıda anılan, § 48, and *Suhadolc /Slovenya* (k.k.), no. 57655/08, 17 Mayıs 2011).

47. Mahkeme, mevcut davada, söz konusu yerel yargılamaların başvurana idari para cezası verilmesiyle ilgili olduğunu ve bu tür yargılamaların geleneksel ceza hukuku kategorisine ait olmadığını gözlemlemektedir (bk. *Suhadolc*, yukarıda anılan).

48. Söz konusu yargılamalar Cumhuriyet savcısı tarafından mülga kanun uyarınca hazırlanan ve başvurana dava konusu suçu işlediği için kısa süreli hapis cezası verilmesini öngören iddianameyle başlamış olmasına rağmen, Büyükçekmece Sulh Ceza Mahkemesi, iddianamenin hazırlandığı tarihten yalnızca iki gün sonra yürürlüğe giren daha güncel kanunu dikkate almış ve başvurana, Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesi uyarınca, 100 Türk lirası para cezası vermiştir. Başvuran, savunma hakları uyarınca ilgili, mahkeme önünde sözlü duruşma ile dinlenmesi gerektiğini ileri sürerek bu karara itiraz etmiştir. Bunu yaparken Jandarma tarafından ve Jandarmaya verilen ifadelerin güvenilirliğine yönelik bir itirazda bulunmamış ya da delillerin mahkeme önünde sunulup bunların mahkeme tarafından dinlenmesini talep etmemiştir; sadece fuhuştan haberi olduğunu kanıtlamak için yeteri kadar delilin sunulmadığını öne sürmüştür.

49. Mahkeme ayrıca, başvurana uygulanan idari para cezasının uygun olduğunu ve önemli ölçüde damgalayıcı olmadığını not eder. Mahkeme, başvuranın yargılamaların yüz kızartıcı bir suçla ilişkili olduğu ve itibarını olumsuz yönde etkilediği gerekçeleriyle ciddi ölçüde kişisel bir önem taşıdığı iddiasına katılmamıştır. Bu bağlamda Mahkeme, yerel mahkemenin gerekçeli kararında başvuranın otelinde fuhuşa ortam sağladığının tespit edilmesine rağmen başvuranın suçlu bulunduğu suçun yetkili makamın verdiği buyruğu dinlememe olduğuna dikkat çekmiştir. Buna karşın, başvuranın iddiasının aksine, Adli Sicil Kanunu uyarınca, mevcut davadakine benzer idari para cezaları adli sicile kaydedilmemektedir (bk. yukarıda anılan § 26).

50. Mahkeme, sözlü duruşma hakkına ilişkin yerel kanunlarla ilgili olarak ise, başvuranın cezaya yaptığı itirazı inceleyen Ağır Ceza Mahkemesinin, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 271. maddesi uyarınca, gerekli görüldüğü takdirde sözlü duruşma yapılması emrini verecek yetkiye sahip olduğunu gözlemlemektedir.

51. Başvuranın Jandarma tarafından ve Jandarmaya verilen ifadelerin güvenilirliğine yönelik bir itirazda bulunmaması ya da delillerin mahkeme önünde sunulup bunların mahkeme tarafından dinlenmesini talep etmemesi göz önüne alındığında davada olaylara ilişkin bir husus öne sürülmemiştir (bk., *a contrario*, *Hannu Lehtinen/Finlandiya*, no. 32993/02, § 48, 22 Temmuz 2008, ve *Flisar/Slovenya*, no. 3127/09, § 39, 29 Eylül 2011). Ayrıca, başvuran görüşlerini yerel mahkeme önünde yazılı olarak yapabilmiştir. Bu doğrultuda Mahkeme, Hükümet'in yerel mahkemenin dava dosyası aracılığıyla davayı etkili bir şekilde çözüme kavuşturabildiğini ve bu yüzden sözlü duruşmaya gerek olmadığı yönündeki görüşünü desteklemiştir. Sonuç olarak sözlü duruşma yapılmamasının mevcut davanın koşullarıyla haklı kılındığı kanaatindedir.

52. Buna göre, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi ihlâl edilmemiştir.

MAHKEME, BU GEREKÇELERLE,

1. Oybirliğiyle, başvurunun kabul edilebilir olduğuna;
2. Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edilmediğine *karar vermiştir*.

İşbu karar, İngilizce olarak tanzim edilmiş ve Mahkeme İçtüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3 maddesi uyarınca 15 Mayıs 2018 Salı tarihinde yazılı hali bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Paul Lemmens
Başkan

Yargıç Lemmens'in muhalif görüşü, Sözleşme'nin 45 § 2 maddesi ve Mahkeme İçtüzüğü'nün 74 § 2 maddesi uyarınca işbu karara eklenmiştir.

P.L.

H.B.

YARGIÇ LEMMENS'İN MUHALİF GÖRÜŞÜ

1. Ne yazık ki Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edilmediği hususunda çoğunlukla aynı fikri paylaşamıyorum. Bu sonuç, başvurana verilen cezanın sadece “idari” bir yaptırım olduğu görüşüne dayanmaktadır. Başvuran aleyhindeki davaların “cezai” nitelikte olduğunu ve verilen cezanın da “cezai” bir para cezası olduğundan dolayı bu görüşe katılmadığımı saygıyla belirtirim.

2. Başvuran aleyhindeki suçlamalar Türk Ceza Kanunu'nun 526 § 1 maddesine dayandırılmıştır ve dava bir ceza mahkemesi olan Sulh Ceza Mahkemesine gönderilmiştir.

Bundan iki gün sonra Kabahatler Kanunu yürürlüğe girmiştir. Aynı suç, söz konusu yasanın 32 § 1 maddesinin konusu olmuştur. Türk Ceza Kanunu'nun 526. maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Şayet suçlamalar Kabahatler Kanunu yürürlüğe girdikten sonra yapılmış olunsaydı idari bir merci tarafından idari para cezası verilebilirdi (Kabahatler Kanunu'nun 22. maddesi).Ancak, dava ceza mahkemesinin önünde derdest idi. Böylesi bir durumda Kabahatler Kanunu'nun 24. Maddesi uygulanabilir: söz konusu mahkeme (mevcut olayda Sulh Ceza Mahkemesi) suçlamanın bir kabahat oluşturduğunu tespit ettiğinde, “idari yaptırıma” hükmeden bir karar vermeliydi.

Bana göre “idari yaptırım” tabiriyle Kabahatler Kanunu'nda belirtilen yaptırımlara atıfta bulunulmuştur. Bu yaptırımların arasında “idari para cezası” olarak adlandırılan bir ceza yer almaktadır (Kabahatler Kanunu'nun 16. maddesi).

3. Çoğunluk, söz konusu cezanın iç hukuk kapsamında “idari” bir para cezası olduğu sonucuna varmak için Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesine atıfta bulunmuştur.

Kanunun 32 § 1 maddesinin başvuranın suçlu bulunduğu suçu işleyenlere “idari para cezası” uygulanmasını öngördüğü bir gerçektir. Ancak bu, Sulh

Ceza Mahkemesi'nin *Sözleşme'nin 6. maddesinin amaçlarına* yönelik olarak verdiği para cezasını “idari” para cezasına dönüştürmez.

Sözleşme, mahkemeler tarafından kovuşturulan ve cezalandırılan suçlar ile idari makamlar tarafından kovuşturulan ve cezalandırılan, çoğunlukla küçük bir suçtan kaynaklanan suçları birbirinden ayırmıştır. Mahkeme önünde görülen yargılamalar Sözleşme'nin 6. Maddesince sağlanan güvencelere bağlıdır. İdari makamlar önünde görülen yargılamalar ise bu güvencelere bağlı değildir, ancak suçlamalar Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında cezai nitelik taşıyorsa, bu hüküm söz konusu kimsenin Sözleşme'nin 6. Maddesi tarafından sağlanan güvenceleri sağlayan bir mahkeme önünde istediği kararı alabilmesini gerektirmektedir (bk. *Öztürk/Almanya*, 21 Şubat 1984, § 56, Seri A no. 73 davasında belirlenen ilkeler).

Başvurana verilen para cezası idari makamlar tarafından verilmiş olsaydı, o zaman gerçekten bir “idari” yaptırım olurdu ve bu durumda Sözleşme başvurana bu yaptırım karşısında mahkeme önünde itiraz etme olanağının sunulmasını gerektirirdi. Kabahatler kanunu böyle bir imkan sunmaktadır (örneğin içtihatla, bk., *Özmutur İnşaat Elektrik Nakliyat Temizlik San. ve Tic.Ltd. Şti./Türkiye*, no. 48657/06, 28 Kasım 2017; idari makamlarca verilen yaptırımların tekrar yargı denetimine tabi tutulduğu diğer örnekler (ve aynı zamanda sözlü duruşma hakkına ilişkin hususların öne sürüldüğü), bk., Hüseyin Turan/Türkiye, no. 11529/02, 4 Mart 2008, ve Suhadolc/Slovenya (k.k.), no. 57655/08, 17 Mayıs 2011). Bu kanunun 27. ve 28. maddelerince ilgili kimselerin idari yaptırımları iptal edebilecek Sulh Ceza Mahkemesi önünde idari makamlar tarafından verilen “idari” yaptırımlara itiraz edebileceği öngörülmektedir. Bu gibi durumlarda Sulh Ceza Mahkemesi bir idare mahkemesi olarak görev almaktadır: idari bir yaptırım vermemekle birlikte idari makamlar tarafından verilen idari yaptırımların hukuka uygun olup olmadığını inceleyebilir.

Başvuranın durumunda olay oldukça farklıdır. Sulh Ceza Mahkemesi başvuran hakkında yapılan suçlamaları incelemiştir, suçun Kabahat Kanunu uyarınca bir kabahat olduğunu karar vermiştir, başvurunu bu suçtan suçlu bulmuştur ve Kabahatler Kanunu uyarınca verilen idari yaptırımını uygulamıştır. Yargılamaların tamamı hukuki nitelik taşımaktaydı. “İdari” olarak geçen tek şey ise yerel hukuk tarafından verilen yaptırıma verilen isimdi..

Görüşümce suçlamaları sınıflandırmak bunların niteliğini değiştirmeyecektir. Nihayetinde uygulanan yaptırım için kullanılan ifade ne olursa olsun, suçlamalar baştan sona dek "cezai" nitelik taşımaktaydı.

Bu yüzden Engel kriterlerinin ilki kapsamında suçlamaların “cezai” nitelik taşıdığına inanmaktayım ve söz konusu yargılamalar iç hukuk kapsamında cezai olarak sınıflandırılmıştır.

4. Çoğunluk başvuranın ilke olarak Sulh Ceza Mahkemesi önünde sözlü ve açık duruşma hakkı olduğunu iddia etmemektedir. Kararda tekrar edildiği gibi “bu ilke ilk olarak Sözleşme’nin 6. maddelerinin gereksinimlerini karşılayan bir mahkemenin bulunduğu ve başvuranın savunmasının ‘dinlendiği’ ve bununla birlikte başvurana savunması sırasında delil sunma, aleyhindeki delileri dinleme ile tanıkları sorgu ve çapraz sorguya çekme fırsatının sunulduğu bir cezai hukuk bağlamında önemlidir” (bk., kararın 43. paragrafı, ithafen *Jussila/Finlandiya* [BD], no. 73053/01, § 40, AİHS 2006-XIV).

Bir duruşma yükümlülüğünün mutlak olmadığı konusunda çoğunluğa katılmaktayım (bk., kararın 44. paragrafı, ithafen *Jussila*, yukarıda § 40).

Ancak çoğunluğun başvuran hakkında başlatılan yargılamaların “ceza hukukunun asıl temeli” ile ilgili olmayıp “önemli ölçüde damgalayıcı olmayan” ve Sözleşme’nin 6. maddesinin hükümlerince sağlanan garantilerin ceza hukukuna uygulandığı şekilde sert olarak uygulanmasının gerek olmadığı davalar kategorisine ait olduğuna dayanan yaklaşımına katılmamaktayım.

Çoğunluk tarafından yapılan ayırım Jussila davasına dayanmaktadır (yukarıda anılan, § 43). Ancak Jussila kararında yukarıda geçen dava kategorilerinden ikincisi, “ceza hukukunun geleneksel kategorilerine tam anlamıyla uymayan” davalar ile ilişkidir fakat bu davaların Engel kriteri kapsamında “ceza suçlamaları” ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bu kriterlerin uygulanmasının “[Sözleşme’nin 6. maddesindeki] ceza başlığının kademeli olarak genişlemesini” sağladığı belirtilmiştir (aynı yerde). Bahsedilen ikinci kategoriye ait olan davaların daha çok idari bir eylemin idari bir mahkeme tarafından incelendiği, idari hukuka ilişkin davalarla benzerlik gösterdiğini eklemek isterim.

Ancak bunun aksine yukarıda açıklandığı gibi, başvuran aleyhinde açılan dava, tüm temel yönleriyle cezai nitelik taşımaktadır. Bu şekilde bu davanın Engel kriterinin uygulanması sayesinde Sözleşme’nin 6 § 1 maddesi kapsamında bu kategoriye ait olmadığı ortaya çıkmaktadır. Görüşümce Sulh Ceza Mahkemesi önündeki yargılamalar verilebilecek küçük çaplı yaptırıma rağmen “ceza hukukunun asıl temeli” ile ilişkilidir.

Bu gibi durumlarda, ilk olarak sözlü duruşma genel kuraldır ve bu kuralın istisnaları ise “temelde yetkili ulusal mahkemenin karar vereceği konuların niteliğine bağlı olacaktır” (bk., *Jussila*, yukarıda anılan, § 42). Örnek olarak, “güvenilirliğe ilişkin bir hususun ya da duruşma yapılmasını gerektiren ihtilafli bir hususun olmadığı durumlarda ve mahkemenin adil bir şekilde ve mantık çerçevesi içinde tarafların görüşleri ve diğer yazılı belgeler ışığında karar verdiği durumlarda” sözlü bir duruşmaya gerek duyulmamaktadır (aynı yerde., § 41, bahsi geçen kararın 45. Paragrafına ithafen). Verilen cezanın ve bu cezanın damgalama düzeyinin uygun ölçüde olması (bk., kararın 49. paragrafı) benzer davalarda sözlü duruşma yapılmamasını meşrulaştırmaz.

5. Çoğunluğa göre başvuran “Jandarma tarafından ve Jandarmaya verilen ifadelerin güvenilirliğine yönelik bir itirazda bulunmamış ya da delillerin mahkeme önünde sunulup bunların mahkeme tarafından

dinlenmesini talep etmemiştir, sadece fuhuştan haberi olduğunu kanıtlamak için yeteri kadar delilin sunulmadığını öne sürmüştür” (kararın 48. paragrafı).

Davanın olaylarından böyle bir sonuç çıkarmanın zor olduğu kanısındayım. Başvuranın, Sulh Ceza Mahkemesi önünde kendisi hakkındaki suçlamaya itiraz edip etmediği bilinmemektedir ve aynı zamanda eğer itiraz ettiyse, argümanlarının ne olduğu bilinmemektedir. Ancak, Sulh Ceza Mahkemesi'nin kararına itirazında, başvuran ilgili yönetmeliğe uygun olarak müşterilerini oteline kabul ettiğini ve kendisinden yabancı uyruklulara kalacak yer sağlamayı bırakmasının ve onların otelde kalma amaçlarını sorgulamasının beklenemeyeceğini ifade etmiştir (kararın 16. Paragrafı). Başvuranın bu iddiaları Sulh Ceza Mahkemesi önünde halihazırda gündeme getirdiğini veya bu mahkeme huzurunda getirebildiğini varsayıyorum. Eğer başvuran bu iddiaları gündeme getirdiyse, bunlar bana göre başvuran tarafından sözlü bir şekilde dile getirilen ve Sulh Ceza Mahkemesi tarafından başvuranın güvenilirliğine yönelik doğrudan yapılan incelemelere sebep olan, davanın olaylarına ilişkin hususlardır.

Ancak Sulh Ceza Mahkemesi sadece diğer insanların, başvuranların ve otel müdürünün ifadelerini içeren dava dosyasını temel alarak başvuranı suçlu bulmuştur (kararın 11 ve 12. paragrafı). Benim görüşümce bu şekilde yapılan yargılama, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi ile bağdaşmamaktadır.

6. Teorik olarak ilk derece mahkemesi önünde başvuranın Sulh Ceza Mahkemesi'nin kararına yaptığı itirazı inceleyen Ağır Ceza Mahkemesi önünde gerçekleşecek bir sözlü duruşmanın sorunu ortadan kaldırıp kaldıramayacağı sorusu ileri sürülebilirdi (bk., *Findlay/Birleşik Krallık*, 25 Şubat 1997, § 79, Hüküm ve Karar Raporları 1997-I).

7. Başvuran, Sulh Ceza Mahkemesi veya Ağır Ceza Mahkemesi önünde gerçekleşebilecek bir sözlü duruşmadan faydalanamadığı için, 6 § 1 maddesinin ihlal edildiği görüşündeyim.